

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2011. december 6.*

A C-329/11. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a cour d'appel de Paris (Franciaország) a Bírósághoz 2011. július 5-én érkezett, 2011. június 29-i határozatával terjesztett elő az előtte

Alexandre Achughbalian

és

a Préfet du Val-de-Marne

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, J. Malenovský, U. Löhmus és M. Safjan tanácselnökök, A. Borg Barthet, M. Ilešič (előadó), A. Arabadjiev, C. Toader és J.-J. Kasel bírák,

főtanácsnok: J. Mazák,
hivatalvezető: R. Şereş tanácsos,

* Az eljárás nyelve: francia.

tekintettel a Bíróság elnökének 2011. szeptember 30-i végzésére, amelyben az Európai Unió Bírósága alapokmányának 23a. cikke és a Bíróság eljárási szabályzata 104a. cikkének első bekezdése alapján úgy határozott, hogy az előzetes döntéshozatal tekintetében gyorsított eljárást alkalmaz,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2011. október 25-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- A. Achughbabian képviseletében C. Papazian és P. Spinosi ügyvédek,
- a francia kormány képviseletében E. Belliard, G. de Bergues és B. Beaupère-Manokha, meghatalmazotti minőségben,
- a dán kormány képviseletében C. Vang, meghatalmazotti minőségben,
- a német kormány képviseletében T. Henze és N. Graf Vitzthum, meghatalmazotti minőségben,
- az észt kormány képviseletében M. Linntam, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében M. Condou Durande, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 348., 98. o.) értelmezésére vonatkozik.
- 2 A kérelmet A. Achughbabian és a Préfet du Val-de-Marne között A. Achughbabian jogellenes franciaországi tartózkodása tárgyában folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

A 2008/115 irányelv

- 3 A 2008/115 irányelv (4), (5) és (17) preambulumbekzdése kimondja:

„(4) A jól szervezett migrációs politika elengedhetetlen elemeként átlátható és igazságos közös szabályokat szükséges rögzíteni a hatékony visszatérési politika biztosítása céljából.

- (5) Ennek az irányelvnek olyan horizontális szabályokat kell létrehoznia, amelyek alkalmazhatók minden olyan harmadik országbeli állampolgárra, aki valamely tagállamban érvényes beutazási, tartózkodási vagy letelepedési feltételeknek nem, vagy már nem felel meg.

[...]

- (17) [...] A nemzeti jog által szabályozott, a bűnüldöző szervek által alkalmazott előzetes letartóztatás sérelme nélkül az őrizetet általában erre szolgáló különleges idegenrendészeti fogdáknak kell végrehajtani.”

- 4 A 2008/115 irányelv „Tárgy” címet viselő 1. cikke szerint:

„Ez az irányelv megállapítja a tagállamok által alkalmazandó, a harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatéréséről szóló közös normákat és eljárásokat, összhangban a közösségi jog általános elveiként szereplő alapvető jogokkal és a nemzetközi joggal, beleértve a menekültek védelmét és az emberi jogi kötelezettségeket.”

- 5 Ezen irányelv „Alkalmazási kör” címet viselő 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ez az irányelv a valamely tagállam területén illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokra alkalmazandó.

(2) A tagállamok dönthetnek úgy, hogy nem alkalmazzák ezt az irányelvet azokra a harmadik országbeli alábbi állampolgárokra:

- a) akiktől [...] megtagadták a beutazást, vagy akiket az illetékes hatóságok valamely tagállam külső határának szárazföldi, tengeri vagy légi úton történő illegális [helyesen: jogellenes] átlépése kapcsán fogtak el vagy tartóztattak fel [...];

- b) akiket a nemzeti jogszabályok szerint büntetőjogi szankcióként vagy büntetőjogi szankció következményeként utasítanak ki, vagy akik kiadatási eljárás alatt állnak.

[...]"

- 6 Az említett irányelv „Fogalom meghatározások” címet viselő 3. cikke kimondja:

„Ezen irányelv alkalmazásában a következő fogalom meghatározások érvényesek:

[...]

- (2) »illegális [helyesen: jogellenes] tartózkodás«: olyan harmadik országbeli állampolgár jelenléte valamely tagállam területén, aki [...] az adott tagállamban érvényes [...] beutazási, tartózkodási vagy letelepedési feltételeknek nem vagy már nem felel meg;

- (3) »kiutasítás«: egy harmadik országbeli állampolgár visszatérési folyamata, függetlenül attól, hogy visszatérési kötelezettség önkéntes teljesítéséről vagy kitoloncolásról van szó:
- a származási országába, vagy

 - egy tranzit országba közösségi vagy kétoldalú visszafogadási megállapodásoknak vagy egyéb megegyezéseknek megfelelően, vagy

 - más harmadik országba, ahova az érintett harmadik országbeli állampolgár önkéntesen vissza kíván térni és amely őt befogadja;
- (4) »kiutasítási határozat«: közigazgatási vagy bírósági határozat vagy intézkedés, amely valamely harmadik országbeli állampolgár tartózkodásának jogszerűtlenségét megállapítja vagy kimondja, és visszatérési kötelezettséget állapít meg vagy mond ki;
- (5) »kitoloncolás«: a visszatérési kötelezettség kikényszerítése, azaz a tagállamból történő fizikai kiszállítás;

[...]

7 A 2008/115 irányelv 6–9. cikke a következőképpen rendelkezik:

„6. cikk

Kiutasítási határozat

(1) A tagállamok a (2)–(5) bekezdésben említett kivételek sérelme nélkül a területükön illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokra vonatkozóan kiutasítási határozatot adnak ki.

(2) A valamely tagállam területén illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó és egy másik tagállam által kibocsátott érvényes tartózkodási engedéllyel vagy tartózkodásra jogosító egyéb engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgároknak haladéktalanul távoznuk kell az engedélyt kibocsátó tagállam területére. [...]

(3) A tagállamok tartózkodhatnak a területükön illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó harmadik országbeli állampolgárra vonatkozó kiutasítási határozat kiadásától, ha az érintett harmadik országbeli állampolgárt valamely másik tagállam [...] visszafogadja. [...]

(4) A tagállamok bármikor dönthetnek úgy, hogy a területükön jogszerűtlenül [helyesen: jogellenesen] tartózkodó harmadik országbeli állampolgár számára könyörületességből, humanitárius vagy egyéb okokból önálló tartózkodási engedélyt vagy tartózkodásra jogosító egyéb engedélyt adnak ki. Ebben az esetben kiutasítási határozat elrendelésére [helyesen: meghozatalára] nem kerül sor. [...]

(5) Ha a tagállam területén illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó harmadik országbeli állampolgár tartózkodási engedélyének vagy tartózkodásra jogosító egyéb engedélyének megújítása folyamatban van, a tagállamnak mérlegelnie kell, hogy eltekint-e a kiutasítási határozat elrendelésétől [helyesen: meghozatalától] mindaddig, amíg az eljárás befejeződik [...].

[...]

7. cikk

Önkéntes távozás

(1) A kiutasítási határozat a (2) és (4) bekezdésben említett kivételek sérelme nélkül megfelelő, hét naptól harminc napig terjedő határidőt állapít meg az önkéntes távozásra. [...]

[...]

(2) A tagállamok a konkrét eset egyedi körülményeinek, mint például a tartózkodás időtartamának, a beiskolázott gyermekeknek, valamint egyéb családi és társadalmi kötelezettségeknek a figyelembevételével szükség esetén megfelelő időtartammal meghosszabbítják az önkéntes távozás határidejét.

(3) Az önkéntes távozásra vonatkozó időszakra a szökés kockázatának elkerülését célzó kötelezettségeket lehet kiszabni, úgymint a hatóságoknál való rendszeres jelentkezésre, anyagi garancia letétbe helyezésére, okmányok benyújtására vagy egy adott helyen való tartózkodásra vonatkozó kötelezettségeket.

(4) Amennyiben fennáll a szökés veszélye, vagy ha a jogszerű tartózkodás iránti kérelmet elutasították, mivel az nyilvánvalóan megalapozatlan volt, vagy azt csalárd módon nyújtották be, továbbá amennyiben az érintett személy veszélyezteti a közrendet, a közbiztonságot vagy a nemzetbiztonságot, a tagállamok eltekinthetnek az önkéntes távozásra vonatkozó határidő megállapításától, vagy hét napnál rövidebb határidőt is megállapíthatnak.

8. cikk

Kitoloncolás

(1) Amennyiben nem került sor a 7. cikk (4) bekezdésének megfelelően önkéntes távozásra vonatkozó határidő megállapítására, vagy a visszatérési kötelezettséget az érintettek nem teljesítették a 7. cikk alapján önkéntes távozásra megadott határidőn belül, a tagállamok minden szükséges intézkedést meghoznak a kiutasítási határozat végrehajtásához.

[...]

(4) Amennyiben a tagállamok – végső megoldásként – kényszerítő intézkedéseket alkalmaznak a kitoloncolásnak ellenálló harmadik országbeli állampolgár kitoloncolásának végrehajtásakor, ezen intézkedéseknek arányosnak kell lenniük, és az ésszerű erőt nem léphetik túl [helyesen: és nem járhatnak az ésszerű mértéket meghaladó kényszer alkalmazásával]. Az intézkedéseket a harmadik ország érintett állampolgára méltóságának és testi épségének teljes mértékű tiszteletben tartása mellett, illetve az alapvető jogokkal összhangban, a nemzeti jogszabályokban előírtaknak megfelelően kell végrehajtani.

[...]

9. cikk

A kitoloncolás elhalasztása

(1) A tagállamok elhalasztják a kitoloncolást

- a) ha az megsértené a visszaküldés tilalmának elvét, vagy
- b) mindaddig, amíg a [kiutasításra vonatkozó határozattal szemben előterjesztett kereset nyomán] felfüggesztették a kitoloncolást.

(2) A tagállamok az egyes esetek konkrét körülményeinek figyelembevételével megfelelő időszakra elhalaszthatják a kitoloncolást. Az eljárás során a tagállamoknak különösen az alábbiakat kell figyelembe venniük:

- a) a harmadik országbeli állampolgár fizikai vagy szellemi állapota;
- b) technikai okok, például a szállítási kapacitás hiánya vagy a kitoloncolás megghiúsulása a személyazonosság megállapításának hiánya miatt.

(3) Ha a kitoloncolást az (1) és (2) bekezdésben foglaltak szerint elhalasztották, az érintett harmadik országbeli állampolgár számára a 7. cikk (3) bekezdésében felsorolt kötelezettségek írhatók elő.”

8 A 2008/115 irányelv 15. és 16. cikke a következőképpen szól:

„15. cikk

Őrizet

(1) A tagállamok – kivéve, ha a konkrét esetben más elégséges, de kevésbé kényszerítő intézkedés is hatékonyan alkalmazható, – kizárólag a kiutasítás előkészítése és/vagy a kitoloncolás végrehajtása céljából őrizetben tarthatják a kitoloncolási eljárás alatt álló harmadik országbeli állampolgárt, különösen, ha:

- a) fennáll a szökés veszélye, vagy
- b) a harmadik ország érintett állampolgára meghússítja vagy akadályozza a kiutasítás előkészítését vagy kitoloncolási eljárást.

Az őrizetnek a lehető legrövidebbnek kell lennie, és csak addig tartható fenn, amíg a kitoloncolási intézkedések folynak, és kellő körültekintéssel végrehajtásra kerülnek.

[...]

(4) Amennyiben a kitoloncolásra jogi vagy egyéb megfontolások következtében már nem látszik ésszerű lehetőség, vagy az (1) bekezdésben megállapított feltételek már nem állnak fenn, az őrizet indokoltsága megszűnik, és az érintett személyt haladéktalanul szabadon kell bocsátani.

(5) Az őrizetet mindaddig fenn kell tartani, ameddig az (1) bekezdésben megállapított feltételek fennállnak, és az őrizet a kitoloncolás biztosításához szükséges. Valamennyi tagállam korlátozott, hat hónapot nem meghaladó őrizetben tartási időszakat határoz meg.

(6) A tagállamok az (5) bekezdésben említett időszakot kizárólag korlátozott, további tizenkét hónapot nem meghaladó időszakkal hosszabbíthatják meg a nemzeti jogszabályoknak megfelelően, azokban az esetekben, ha a kiutasítás végrehajtása minden ésszerű erőfeszítésük ellenére várhatóan tovább tart:

- a) az érintett harmadik országbeli állampolgár részéről szükséges együttműködés hiánya miatt, vagy
- b) a szükséges dokumentumok harmadik országoktól való beszerzésének késedelmé miatt.

16. cikk

Az őrizet körülményei

(1) Az őrizetet általában erre szolgáló különleges idegenrendészeti fogdáknak kell végrehajtani. Amennyiben egy tagállam nem tud különleges idegenrendészeti fogdáknak helyet biztosítani, és kénytelen büntetés-végrehajtási intézetben való elhelyezéshez folyamodni, az őrizet alatt álló harmadik országbeli állampolgárokat a többi fogvatartottól elkülönítve kell tartani.

[...]

- 9 A 2008/115 irányelv 20. cikke szerint a tagállamoknak legkésőbb 2010. december 24-ig kellett hatályba léptetni azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek megfeleljenek.

A nemzeti szabályozás

A külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról, valamint a menedéjogról szóló törvény

- 10 A külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról, valamint a menedéjogról szóló francia törvény (code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile, a továbbiakban: Cseseda) L. 211-1. cikke értelmében „[a] Franciaországba való beutazáshoz minden külföldinek rendelkeznie kell [...] a hatályos nemzetközi egyezményekben és rendelkezésekben előírt dokumentumokkal és vízummal [...]”.
- 11 A Cseseda L. 311-1. cikke szerint „[...] minden olyan, tizennyolcadik életévet betöltött külföldinek, aki a Franciaországba való beutazását követő három hónap eltelte után szándékozik az országban tartózkodni, tartózkodási engedéllyel kell rendelkeznie”.
- 12 A Cseseda L. 551-1. cikkének az alapügy tényállásának megvalósulása idején hatályos szövege a következőképpen szólt:

„A külföldi büntetés-végrehajtási intézetnek nem minősülő helyen való őrizete akkor rendelhető el, ha e külföldi

[...]

3° nem hagyhatja el azonnal Franciaország területét, mivel rá vonatkozóan az utóbbi egy éven belül [...] kitoloncoló végzést hoztak, vagy a büntető törvénykönyv [...] szerinti kiutasítás végrehajtása érdekében ki kell toloncolni, vagy

[...]

6° nem hagyhatja el azonnal Franciaország területét, mivel az utóbbi egy éven belül [...] az ország területének elhagyására kötelezték, és az országból való önkéntes távozásra biztosított egy hónapos határidő letelt.”

13 A Ceseda L. 552-1. cikkének az alapügy tényállásának megvalósulása idején hatályos szövege szerint „[amennyiben] az őrizetet elrendelő határozat meghozatalától számítva eltelt negyvennyolc óra, a kényszerintézkedésekről határozó bíró határoz az őrizet meghosszabbításáról”.

14 A Ceseda L. 621-1. cikke értelmében:

„Az a külföldi, aki az L. 211-1. és L. 311-1. cikk rendelkezéseit megsértve utazott be Franciaországba, vagy ott ekként tartózkodik, vagy a vízuma által engedélyezett időtartamnál tovább tartózkodik az országban, egy évig terjedő szabadságvesztéssel és 3750 euró pénzbüntetéssel büntetendő.

A bíróság emellett legfeljebb három évre megtilthatja a külföldi elítélt számára, hogy Franciaországba utazzon, vagy ott tartózkodjon. A kiutasítás a törvény erejénél fogva a külföldi elítélt kitoloncolásával jár, adott esetben a szabadságvesztés-büntetés kitöltésekor.”

- 15 A bevándorlásról, beilleszkedésről és állampolgárságról szóló, 2001. június 16-i 2011-672. sz. törvény (JORE, 2011. július 17., 10290. o.), amely 2011. július 18-án lépett hatályba, a Ceseda e rendelkezései közül néhányat módosított. A Ceseda L. 621-1. cikke nem tartozik a módosított rendelkezések közé.

A büntetőeljárásról szóló törvény

- 16 A büntetőeljárásról szóló törvény 62-2. cikkének az alapügy tényállásának megvalósulása idején hatályos szövege értelmében:

„Az őrizetbe vétel a rendőrség által, a bírósági felülvizsgálat mellett elrendelt olyan kényszerintézkedés, amellyel azt a személyt, aki megalapozottan gyanúsítható szabadságvesztéssel büntetendő bűntett vagy vétség elkövetésével, vagy annak kísérletével, a nyomozó hatóság rendelkezésére bocsátják.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 17 2011. június 24-én Maison-Alfortban (Franciaország) a rendőrség közúti személyazonosság-ellenőrzést végzett. Ezen ellenőrzés során az egyik megkérdezett személy azt nyilatkozta, hogy Alexandre Achughbabiannak hívják, és 1990. július 9-én Örményországban született.
- 18 A rendőrség által felvett jegyzőkönyv szerint A. Achughbabian azt is nyilatkozta, hogy örmény állampolgár. Ez utóbbi azonban tagadja, hogy ilyen tartalmú nyilatkozatot tett.

- 19 A Ceseda L. 621-1. cikkében foglalt vétség folytatólagos elkövetésének gyanújával őrizetbe vették A. Achughbabiant.
- 20 A. Achughbabian helyzetének alaposabb vizsgálata később megmutatta, hogy az érintett 2008. április 9-én utazott be Franciaországba, és ott tartózkodási engedélyt kért, és hogy e kérelmet 2008. november 28-án elutasították, ezen elutasítást pedig 2009. január 27-én Val-d'Oise prefektusa helybenhagyta, és az A. Achughbabiannal 2009. február 14-én közölt végzésében Franciaország területének egy hónapon belüli elhagyását rendelte el.
- 21 2011. június 25-én Val-de-Marne prefektusa kitoloncoló végzést és idegenrendészeti őrizetet elrendelő végzést fogadott el, és közölte azokat A. Achughbabiannal.
- 22 2011. június 27-én a tribunal de grande instance de Créteil (créteil-i általános hatáskörű elsőfokú bíróság) kényszerintézkedéseket elrendelő bírója, aki a Ceseda L. 552-1. cikke értelmében a negyvennyolc órát meghaladó őrizet meghosszabbítását elbíráltta, elrendelte e meghosszabbítást, és elutasította az A. Achughbabian által többek között az őrizetbe vételével szemben hivatkozott érvénytelenségi kifogásokat.
- 23 Az említett kifogások egyike a C-61/11. PPU. sz. El Dridi-ügyben 2011. április 28-án hozott ítéleten (EBHT 2011., I-3015. o.) alapult, amelyben a Bíróság megállapította, hogy a 2008/115 irányelvvel ellentétes az olyan tagállam szabályozás, amely kizárólag azért ír elő szabadságvesztés-büntetést, mert valamely harmadik ország jogellenesen tartózkodó állampolgára – megsértve az ezen állam területének meghatározott határidőn belüli elhagyását elrendelő határozatot – jogszerű indok nélkül továbbra is ebben az államban marad. A. Achughbabian szerint ezen ítéletből az következik, hogy a Ceseda L. 621-1. cikkében foglalt szabadságvesztés-büntetés összeegyeztethetetlen az uniós joggal. Ezen összeegyeztethetlenségre, valamint azon szabályra tekintettel,

amely szerint őrizetbe vételre csak szabadságvesztés-büntetéssel büntetendő bűncselekmény gyanúja esetén kerülhet sor, a jelen esetben folytatott eljárás jogellenes.

24 2011. június 28-án A. Achughbaban a tribunal de grande instance de Créteil kényszerintézkedéseket elrendelő bírójának végzésével szemben fellebbezést terjesztett elő a cour d'appel de Paris-nál (párizsi fellebbviteli bíróság). Ez utóbbi megállapította, hogy A. Achughbaban örmény állampolgár, akit jogellenes tartózkodás miatt őrizetbe vettek, majd fogva tartottak, és aki azt állította, hogy a Ceseda L 621-1. cikke összeegyeztethetetlen a 2008/115 irányelvvel, ahogyan az a fent hivatkozott El Dridi-ügyben hozott ítélet értelmezi.

25 Ilyen körülmények között a cour d'appel de Paris úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Figyelemmel annak tárgyi hatályára, a [2008/115] irányelvvel ellentétes-e az olyan nemzeti szabályozás, amely, mint a [Ceseda] L 621-1. cikke, szabadságvesztés-büntetés alkalmazását írja elő harmadik ország állampolgárával szemben, kizárólag azon az alapon, hogy az állam területére való beutazása vagy ott tartózkodása jogellenes?”

26 A kérdést előterjesztő bíróság egyébiránt megszüntette A. Achughbaban őrizetét.

27 A kérdést előterjesztő bíróság kérésére a kijelölt tanács megvizsgálta a jelen ügynek az eljárási szabályzat 104b. cikke szerinti sürgősségi eljárásban történő elbírálásának szükségességét. A kijelölt tanács a főtanácsnok meghallgatását követően úgy határozott, hogy nem ad helyt e kérelemnek.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 28 Először is meg kell állapítani, hogy a 2008/115 irányelv csak a harmadik országok valamely tagállamban jogellenesen tartózkodó állampolgárainak visszatérésére vonatkozik, és így nem célja a külföldiek tartózkodására vonatkozó nemzeti szabályok egérszének harmonizálása. Következésképpen ezen irányelvvel nem ellentétes az, hogy valamely tagállam joga a tartózkodásra vonatkozó nemzeti szabályok megsértésétől való visszatartás és annak megtorlása érdekében a jogellenes tartózkodást bűncselekménynek minősíti, és büntetőjogi jogkövetkezményeket fűz ahhoz.
- 29 Mivel a 2008/115 irányelv által bevezetett közös normák és eljárások csupán a kiutasítási határozatok elfogadására és végrehajtására vonatkoznak, meg kell állapítani azt is, hogy ezen irányelvvel nem ellentétes az olyan őrizetbe vétel, amelynek célja annak megállapítása, hogy a harmadik ország állampolgárának tartózkodása jogszerű-e.
- 30 E megállapítást erősíti az említett irányelv (17) preambulumbekzdése, amelyből kitűnik, hogy a harmadik ország valamely tagállamban való jogellenes tartózkodással gyanúsított állampolgára előzetes letartóztatásának feltételeit a nemzeti jog szabályozza. Egyébiránt, ahogyan azt a francia kormány megjegyezte, sérülne a 2008/115 irányelv célja, vagyis a harmadik országok jogellenesen tartózkodó állampolgárainak hatékony visszatérése, ha a tagállamok az olyan szabadságelvonással járó intézkedés, mint az őrizet, alkalmazása révén nem akadályozhatnák meg, hogy a jogellenes tartózkodással gyanúsított személy elszökjön, mielőtt tisztázódhatna a helyzete.
- 31 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az illetékes hatóságoknak kétségtelenül rövid, azonban ésszerű határidővel kell rendelkezniük az ellenőrzött személy azonosítására és azon adatok felkutatására, amelyek lehetővé teszik annak meghatározását, hogy e személy harmadik ország jogellenesen tartózkodó állampolgára-e. Az érintett együttműködésének hiánya esetén a név és az állampolgárság meghatározása is nehéznek

bizonyulhat. A jogellenes tartózkodás ellenőrzése szintén bonyolult lehet, különösen ha az érintett menekülti jogállás megadásáért folyamodik. Következésképpen az illetékes hatóságoknak a 2008/115 irányelv előző pontban említett célja sérelmének elkerülése érdekében kellő körültekintéssel kell eljárniuk, és haladéktalanul állást kell foglalniuk arról, hogy az érintett személy tartózkodása jogszerű-e. Az illetékes hatóságoknak, miután megállapították a tartózkodás jogellenességét, az említett irányelv 6. cikkének (1) bekezdése értelmében és az abban foglalt kivételek sérelme nélkül kiutasítási határozatot kell hozniuk.

- 32 A fentiekből ugyan az következik, hogy a 2008/115 irányelvvel nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint amilyen a Ceseda L. 621-1. cikke, amennyiben az a harmadik ország állampolgára jogellenes tartózkodását megtorlásként vétségnek minősíti, és büntetőjogi jogkövetkezményeket – beleértve a szabadságvesztés-büntetést is – fűz hozzá, továbbá nem ellentétes az irányelvvel a harmadik ország állampolgárának annak érdekében való őrizetbe vétele sem, hogy meggyőződjenek arról, hogy a tartózkodása jogszerű-e, a következőkben azonban meg kell vizsgálni, hogy az olyan szabályozás, mint a Ceseda L. 621-1. cikke ellentétes-e az irányelvvel, mivel az a jelen irányelv által szabályozott kiutasítási eljárás során vezethet a szabadságvesztéshez.
- 33 E tekintetben a Bíróság már megállapította, hogy bár főszabály szerint a büntetőjogi jogszabályok és a büntetőeljárás szabályai a tagállamok hatáskörébe tartoznak, ezt a jogterületet mégis befolyásolhatja az uniós jog. Ebből következik, hogy annak a körülménynek az ellenére, hogy sem az EK 63. cikk első bekezdése 3. pontjának b) alpontja – amely rendelkezést az EUMSZ 79. cikk (2) bekezdésének c) pontja megismétli –, sem az EK-Szerződés e rendelkezése alapján elfogadott 2008/115 irányelv nem zárja ki a tagállamok büntetőjogi hatáskörét a jogellenes bevándorlás és tartózkodás területén, ez utóbbiaknak oly módon kell kialakítaniuk az e területre vonatkozó jogszabályaikat, hogy biztosítsák az uniós jog tiszteletben tartását. Az említett államok nem alkalmazhatnak olyan büntetőjogi szabályozást, amely veszélybe sodorhatja az említett irányelv által követett célok megvalósítását, és ennél fogva megfoszthatja

azt hatékony érvényesülésétől (a fent hivatkozott El Dridi-ügyben hozott ítélet 53–55. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 34 Annak érdekében, hogy választ lehessen adni arra a kérdésre, hogy az olyan szabályozás, mint a Ceseda L. 621-1. cikke, a Bíróság által a fent hivatkozott El Dridi-ügyben hozott ítéletben kifejtettekhez hasonló okok miatt ellentétes-e a 2008/115 irányelvvel, meg kell állapítani először is, hogy az alapeljárás felperesének a helyzete az ezen irányelv 8. cikkének (1) bekezdésében hivatkozott helyzetnek felel meg.
- 35 Az ügy irataiból és a kérdést előterjesztő bíróságnak a Bíróság által hozzá intézett felvilágosításkérésére adott válaszából ugyanis kiderül, hogy A. Achughbabianal 2009. február 14-én közölték a Franciaország területe elhagyásának elrendelését, egy hónapos határidőt biztosítva az önkéntes távozásra, e felszólításnak azonban a címzett nem tett eleget. Mivel e kiutasítási határozat 2011. június 24-én, A. Achughbabian ellenőrzésének és őrizetbe vételének napján már nem volt hatályos, 2011. június 25-én újabb kiutasítási határozatot hoztak, ezúttal kitoloncoló végzés formájában, amely nem tartalmazott önkéntes távozásra meghatározott határidőt. Következésképpen, függetlenül attól a kérdéstől, hogy az alapeljárás felperesének helyzete olyannak minősül-e, mint az olyan személyé, aki az önkéntes távozásra biztosított határidőn belül nem tett eleget a visszatérési kötelezettségnek, vagy mint az olyan személyé, aki önkéntes távozásra vonatkozó határidőt nem tartalmazó kiutasítási határozat címzettje, az említett helyzetre minden esetben a 2008/115 irányelv 8. cikkének (1) bekezdése vonatkozik, és az maga után vonja az érintett tagállam számára e cikkben meghatározott azon kötelezettséget, hogy megtegyen minden szükséges intézkedést a kitoloncolás foganatosítása, azaz az említett irányelv 3. cikkének (5) bekezdése értelmében az érintettnek az említett tagállamból történő fizikai kiszállítása érdekében.
- 36 Meg kell állapítani ezt követően, hogy a 2008/115 irányelv 8. cikkének (1) és (4) bekezdéséből egyértelműen kitűnik, hogy az ott szereplő „intézkedések” és „kényszerítő intézkedések” fogalmi bármely olyan cselekményre utalnak, amely hatékony és arányos módon vezet az érdekelt visszatéréséhez. Az említett irányelv 15. cikke szerint az érdekelt őrizete a kitoloncolás előkészítése és lehetővé tétele céljából megengedett,

és az ilyen szabadságelvonás csak legfeljebb hat hónapig tartható fenn, és a tizenkét hónapos kiegészítő őrizetre csak akkor kerülhet sor, ha a kiutasítási határozat említett hat hónapon belüli végrehajtásának elmaradása az érintett együttműködésének hiányára vagy a szükséges dokumentumok harmadik országtól való beszerzésének késedelmére vezethető vissza.

- 37 Márpedig nyilvánvaló, hogy a szabadságvesztés-büntetésnek a 2008/115 irányelv szerinti kiutasítási eljárás során való kiszabása és végrehajtása nem járul hozzá az ezen eljárás célját jelentő kitoloncoláshoz, azaz az érintettnek az említett tagállamból történő fizikai kiszállításához. Az ilyen büntetés tehát nem minősül a 2008/115 irányelv 8. cikke értelmében vett „intézkedésnek” vagy „kényszerítő intézkedésnek”.
- 38 Végül az alapeljárásban vitatott nemzeti szabályozás – annyiban, amennyiben szabadságvesztés-büntetést ír elő valamely harmadik ország minden olyan, tizennyolcadik életévet betöltött állampolgára vonatkozásában, aki a Franciaország területére való beutazását követő három hónap eltelte után jogellenesen tartózkodik az országban – kétségtelenül szabadságvesztéshez vezethet, miközben a 2008/115 irányelv 6., 8., 15. és 16. cikkében foglalt közös normák és eljárások szerint harmadik ország ilyen állampolgárával szemben elsősorban kiutasítási eljárást kell lefolytatni, és szabadságelvonásként legfeljebb őrizetbe vételt lehet vele szemben alkalmazni.
- 39 Következésképpen az olyan nemzeti szabályozás, mint amely az alapeljárásban szerepel, veszélyeztetheti a 2008/115 irányelvben meghatározott közös normák, illetve eljárások alkalmazását, és késleltetheti a visszatérést, ezzel pedig – a fent hivatkozott El Dridi-ügyben vitatott szabályozáshoz hasonlóan – sérti az említett irányelv hatékony érvényesülését.

- 40 A fenti következtetést nem teszi kétségessé sem az a francia kormány által előadott körülmény, amely szerint a bíróságoknak szóló körlevelek alapján az alapeljárásban vitatott nemzeti szabályozás szerinti büntetéseket ritkán szabják ki azokon az eseteken kívül, amikor a jogellenesen tartózkodó személy a jogellenes tartózkodás vétségén kívül másik bűncselekményt is elkövet; sem az a szintén a francia kormány által hivatkozott tény, hogy A. Achughbabiannal szemben nem szabták ki az említett büntetéseket.
- 41 E tekintetben meg kell állapítani, hogy harmadik országok azon állampolgárai, akik a jogellenes tartózkodás vétségén kívül egy vagy több, más bűncselekményt is elkövetnek, a 2008/115 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében adott esetben kikerülhetnek az irányelv hatálya alól. Mindazonáltal a Bírósághoz benyújtott egyetlen irat sem sugallja azt, hogy A. Achughbabian a Franciaországban való jogellenes tartózkodáson kívül más vétséget is elkövetett volna. Az alapeljárás felperesének helyzete tehát nem vonható ki a 2008/115 irányelv hatálya alól, mivel az irányelv 2. cikke (2) bekezdésének b) pontja – ezen irányelvnek a céljától és kötelező hatályától való megfosztása nélkül – nem értelmezhető úgy, hogy megengedett a tagállamok számára, hogy ne alkalmazzák az említett irányelvben foglalt közös normákat és eljárásokat a harmadik országok olyan állampolgárai esetében, akik csupán a jogellenes tartózkodásban megnyilvánuló jogsértést követték el.
- 42 Ami azt a körülmény illeti, hogy A. Achughbabiannal szemben a mai napig nem szabták ki a Ceseda L. 621-1. cikke szerinti szabadságvesztés-, illetve pénzbüntetést, meg kell állapítani, hogy nem vitatott, hogy a kitoloncoló végzésnek az ő vonatkozásában való elfogadása az említett cikk szerinti jogellenes tartózkodás vétségének megállapításán alapult, és ez a francia kormány által említett körlevelek tartalmától függetlenül az említett büntetések kiszabásához vezethet. Következésképpen a Ceseda L. 621-1. cikke, valamint annak az uniós joggal való összeegyeztethetősége az alapeljárásban releváns, mivel a kérdést előterjesztő bíróság és a francia kormány egyébiránt nem tettek említést sem az eljárás megszüntetéséről, sem pedig általában olyan határozatról,

amely véglegesen kizárja A. Achughbabianal szemben az említett bűncselekmény miatti eljárás bármely lehetőségét.

- 43 Mindent egybevetve és a jelen ítélet 33. pontjában kifejtettekhez hasonlóan, hangsúlyozni kell a tagállamoknak az EUSZ 4. cikk (3) bekezdéséből eredő és a fent hivatkozott El Dridi-ügyben hozott ítélet 56. pontjában megismételt arra vonatkozó kötelezettségét, hogy a 2008/115 irányelvből eredő kötelezettségek teljesítésének biztosítása érdekében megtegyék a megfelelő intézkedéseket, és tartózkodjanak minden olyan intézkedéstől, amely veszélyeztetheti az irányelv célkitűzéseinek megvalósítását. Fontos, hogy az alkalmazandó nemzeti rendelkezések ne veszélyeztethessék az említett irányelv által bevezetett közös normák és eljárások megfelelő alkalmazását.
- 44 Nem fogadható végül el a német és az észt kormány azon érvelése, amely szerint a 2008/115 irányelv 8., 15. és 16. cikke kétségtelenül akadályát jelenti annak, hogy az e cikkek szerinti kitoloncolási eljárás során szabadságvesztés-büntetésre kerüljön sor, nem ellentétes azokkal azonban az, hogy a tagállam a harmadik ország jogellenesen tartózkodó állampolgárával szemben szabadságvesztés-büntetést szabjon ki e személy ezen irányelvben foglalt eljárások szerinti kitoloncolása előtt.
- 45 E tekintetben elegendő azt megállapítani, hogy mind a tagállamok együttműködési kötelezettségéből, mind pedig a többek között a 2008/115 irányelv (4) preambulumbekzdésében hivatkozott hatékonysági követelményekből az következik, hogy megfelelő időben teljesíteni kell az ezen irányelv 8. cikkében megfogalmazott azon kötelezettséget, hogy a tagállamok ez utóbbi cikk (1) bekezdésében foglalt esetekben kitoloncolást foganatosítsanak. Nyilvánvalóan nem ez az eset forog fenn, ha az érintett tagállam – miután megállapította, hogy a harmadik ország állampolgárának tartózkodása jogellenes – a kitoloncoló határozat végrehajtását vagy akár elfogadását megelőzően büntetőeljárást folytatott le, amelyet adott esetben szabadságvesztés-büntetés követett. Az ilyen eljárás késleltetné a kitoloncolást (a fent hivatkozott El Dridi-ügyben hozott ítélet 59. pontja), és ezért nem szerepelhet a kitoloncolás elhalasztásának a 2008/115 irányelv 9. cikkében említett indokai között.

- 46 A fenti megfontolások összességéből ugyan az következik, hogy a 2008/115 irányelv által kötelezett tagállamok nem írhatnak elő szabadságvesztés-büntetést a harmadik országok jogellenesen tartózkodó állampolgáraival szemben olyan helyzetekben, amelyekben őket az ezen irányelvvel létrehozott közös normák és eljárások értelmében ki kell toloncolni, és e kitoloncolás előkészítése és végrehajtása céljából legfeljebb őrizetbe lehet venni, mindez azonban nem zárja ki a tagállamok azon lehetőségét, hogy olyan – akár büntetőjogi – rendelkezéseket fogadjanak el vagy tartsanak hatályban, amelyek az említett irányelv elveit és célját tiszteletben tartva azokat a helyzeteket szabályozzák, amikor a kényszerítő intézkedések nem tették lehetővé a harmadik ország területükön jogellenesen tartózkodó állampolgárának kitoloncolását (a fent hivatkozott El Dridi-ügyben hozott ítélet 52. és 60. pontja).
- 47 E lehetőségre tekintettel meg kell állapítani, hogy nem megalapozott a Bíróság elé észrevételt terjesztő kormányok által előadott azon elgondolás, amely szerint az olyan értelmezés, mint a fent ismertetett, megszüntetné a tagállamoknak a jogellenes tartózkodástól való visszatartásra nyitva álló lehetőségét.
- 48 Különösképp a 2008/115 irányelvvel nem ellentétes büntetőjogi jogkövetkezményeknek a nemzeti büntető eljárásjogi szabályok szerinti, a harmadik országok olyan állampolgáraival szembeni alkalmazása, akik vonatkozásában az ezen irányelvben létrehozott kiutasítási eljárást alkalmazták, és akik valamely tagállam területén jogellenesen tartózkodtak, anélkül hogy fennállt volna a vissza nem térést igazoló indok.
- 49 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a büntető eljárásjogi szabályok ezen alkalmazása keretében az előző pontban említett jogkövetkezmények alkalmazása során teljes mértékben tiszteletben kell tartani az alapvető jogokat és különösen az 1950. november 4-én, Rómában aláírt, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményben biztosított jogokat.

50 A fenti megfontolások összességére tekintettel a feltett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2008/115 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azzal

- ellentétes a jogellenes tartózkodást büntetőjogi jogkövetkezményekkel szankcionáló tagállami szabályozás, amennyiben az lehetővé teszi szabadságvesztés-büntetésnek harmadik ország olyan állampolgárával szembeni kiszabását, akivel szemben – bár jogellenesen tartózkodik az említett tagállam területén és nem áll szándékában ezen ország önkéntes elhagyása – nem alkalmaztak az ezen irányelv 8. cikkében foglalt kényszerítő intézkedéseket, és a kitoloncolásának előkészítése és fogantatása céljából való őrizetbe vétele esetén nem telt le ezen őrizet maximális időtartama; és

- nem ellentétes az ilyen szabályozás, amennyiben az lehetővé teszi szabadságvesztés-büntetésnek harmadik ország olyan állampolgárával szembeni kiszabását, aki vonatkozásában az említett irányelvben foglalt kiutasítási eljárást lefolytatták, és aki az említett országban jogellenesen tartózkodik, anélkül hogy vissza nem térést igazoló indok állna fenn.

A költségekről

51 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

A harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azzal

- **ellentétes a jogellenes tartózkodást büntetőjogi jogkövetkezményekkel szankcionáló tagállami szabályozás, amennyiben az lehetővé teszi szabadságvesztés-büntetésnek harmadik ország olyan állampolgárával szembeni kiszabását, akivel szemben – bár jogellenesen tartózkodik az említett tagállam területén és nem áll szándékában ezen ország önkéntes elhagyása – nem alkalmaztak az ezen irányelv 8. cikkében foglalt kényszerítő intézkedéseket, és a kitoloncolásának előkészítése és foganatosítása céljából való őrizetbe vétele esetén nem telt le ezen őrizet maximális időtartama; és**

- **nem ellentétes az ilyen szabályozás, amennyiben az lehetővé teszi szabadságvesztés-büntetésnek harmadik ország olyan állampolgárával szembeni kiszabását, aki vonatkozásában az említett irányelvben foglalt kiutasítási eljárást lefolytatták, és aki valamely tagállamban jogellenesen tartózkodik, anélkül hogy vissza nem térést igazoló indok állna fenn.**

Aláírások